

Müsahibimiz tanınmış şairə, nasir, tərcüməçi, müəllim, Azərbaycan Yازıcılar Birliyinin üzvü Kəmalə Abiyevadır.

- Bildiyim qədər, ixtisasca fizika müəllimisiniz. Bəs ədəbiyyata, poeziyaya mərağınız hardan yarandı? Fizika hara, şeir hara?

- Müəllim ailəsində dünyaya gəlmışem. Anam fizika-riyaziyyat fakültəsinin Stalin təqəbüdü ilə bittən ilk tələbə olsa da, ədəbiyyatı sevib. Bütün şairlərin şeirlərindən əzber bildirdi, özü şeir yazırı, kitabxanası vardi, amma dəqiq elmlər onun üçün daha ciddi elm sahəsi idi. Dəqiq elmləri də çox gözəl bildirdim, riyaziyyat olimpiadalarında fərqlənirdim, fəxri fərmanlar alırdım. Ona görə anam fizika-riyaziyyat fakültəsinə getməyi isteyirdi. "Hekkəyə, ya şeir yazmaq üçün ədəbiyyat fakültəsində oxumaq əsas deyil" deyirdi. Onun arzusu və təkidi ilə fizik oldum. Ali məktəbə imtahan verəndə "Müəllimliyi niye seçdim" adlı sərbəst mövzunu seçdim. Orda müəllim haqqında iki bənd şeir yazdım. İnşam yazını yoxlayan müəllimlərin diqqətini çekmişdi, dərs başlayanda ədəbiyyat fakültəsinin komsomol katibi müəllimlərin tapşırığı ilə məni tapdı. Filologiya fakültəsində dərnək vardi, ora yazdlar məni. Birinci kursda şeirlərimi "Müəllim" qəzətinə, hətta "Azərbaycan müəllimi"ne verdilər, çap olundu, yenə diqqət çəkdim. Hətta ixtisasımı dəyişməyim və israr edirdilər. Əslində ikinci təhsil almaq fikrində idim. Müəllimliyi, məktəbi sevdim, bu arzumun dالınca getmedim. İndi də təessüf edirəm... Nə isə belə alındı.

- Həm nəşr, həm də şeir yazmaq çətin deyil ki? Şeirlə nəşr necə yola gedir? Adətən ən çox hansı qalib çıxır?

- Əlaçılıdım, amma dil-ədəbiyyatı daha çox sevirdim. Əslində məktəbli olanda hekaya yazardım. O vaxt məktəbdə imla, inşa, ifadələr yazardıq. Bunların diqqətin, məsuliyyətin, sərbəst düşüncənin, nitqin inkişafında əhəmiyyəti böyükdür. İnşalara xüsusi marağım vardi. Sərbəst mövzularım, bədii əsərlərin təhlili ilə bağlı yazılarım fərqlənirdi. Müəllimim "dilçim, yaxıçım" deyərdi mənə. Yəni nəşr həmisi mənim üçün maraqlı, cəlbedici olub. Nəşr yazmaq istəmişəm. Yəqin şeir qalib oldu, amma arada hekayələr, esselər, publisistik yazılar da yazıram. Şəhidlərin xatirəsinə həsr etdiyim iki esseler kitabıbım var: "41" və "21".

- 70-ci illərdən imzınız tanınır, ədəbiyyat aləmində populyar olsanız da, bəzən adama elə gəlir ki, sizi görəyənlər, yaxud görmək istəyənlər də var. Məsələn, 70 illik yubileyiniz elə də geniş qeyd olunmadı, bildiyim qədər, təltifləriniz

də yoxdur. Bunun səbəbi nədir?

- Görməyənlər deyəndə ki... Elə görünürse, deməli o da var, yeni görüb, görməzdən gələnlər var. Tek mənə aid deyil ki, bu. Bunun səbəbini görməyənlər özləri bilir. Söz adamınsa, səni ilk növbədə oxucular, söze dəyər verənlər görməlidir. Bu görəmə vəzifəylə, fəxri adla, pulla bağlı məsələ deyil. Bu bağlılıqları müvəqqəti. Cismanı ölümlə bərabər ölüb gedəcək. Ötən əsrin 80-ci illərindən Oqtay Kazımı, Emin Sabitoglu metbuatda yayımlanan şeirlərimə müraciət edib. O illərdə bəzən deyildi. Hər şeire müsəqi bəstələnmirdi. Deməli görünürdüm. Yenidən 90-ci illərin sonunda sözlerime bəstələnən mahnilərlə daha çox məşhurlaşdım. Bilirsiz, yüzlərle mahni yazılır. Hətta maddiyatla, xahişlə, vəzifəsindən istifadə edərək sözlərinə mahni yazdırılanlar çoxdu, amma sevilərlər Kamalə Abiyeva qədər. "Məktəb illəri"ni, "Bakı haqqında nağılı", "Özün günahkarsan"ı keçmək asan deyil. Mətnlərim diller əzberi olan onlara bəzən mahni var. Tanıdığım, tanımadığım onlara adam şeirlərimi səsləndirir, yayılmayırlar. Kiminə kitabını özündən sonra kimsə oxuyaçaqmı? Bunu bilmirik. Elə adamlar var, bütün tədbirlərdə, təltiflərdə onlardır. "Hər tədbirdə, hər yerdə eyni adamları görməkdən yorulduq" deyə statuslar, yazılar da paylaşırlar artıq.

Yubileyə gelince, bunu AYB, ya hansısa rəsmi orqan keçirmir. Hər kəs öz təşəbbüsü, əlaqələri ilə keçirir. Adam var bir-neçə tədbir keçirir, həvəskardı yəni. Bunun üçün də tanışlıq, əlaqələr, maddi vəsait lazımdır. Hami bunlar üçün "qapı" döye bilmir. Mən uzağam belə təşəbbüslerdən. Yubileyimi keçirmək istəyənlər, keçirənlər oldu. Sadəcə həkayəsiz. Amma hələ də musiqili, şeiri tədbir keçirmək məsəlesi gündəmdədi. Əsas məsələ sözünün yaşamasıdır.

- AYB üzvü kimi AYB rəhbərliyinə size münasibətin dənə razınızı? Niye sizin adınız təltif olunanlar siyahısına salınır?

- Ne deyim? Raziyammı? Cox müraciətim de olmayıb. Birçə dəfə müraciətim olub, o da həllini tapmayıb. Hər halda razı, ya narazı olmaq üçün bir ciddi səbəbim yoxdur. Özündən dənüşməram daha, özündən keçdim. Məsələ tekce AYB-də deyil. Məni ümumilikdə dövlət qurumları tərəfindən istedadlı, sadadlı, həm də şəxsiyyət olanlara münasibət narahat edir. Elə qızım Aysel Əlizadə ölkənin en ciddi, en istedadlı imzasıdır. Şəxsiyyətinə, özüne hörməti qoruyub

"Ancaq dövlət səviyyəsində layiq olduğumu gözləyə bilərəm"- Kəmalə Abiyeva

saxlamaq adama mane olmamalıdır. Axi, istedadları axtarmalı, görməli, dəyaq olmalıdır. İmza etməyə çalışıqlarının hansı Ay-seldən istedadlıdır? Və imza kimi qəbul olunur? Ayselin kitabları özündən xəbərsiz Türkiyədə çap olunub, Almaniyyaya gedib çıxıb, bir-neçə il əvvəl Gürcüstanda beynəlxalq kitab festivalında yene özündən bəzərsiz kitabı təqdim olunan ölkənin yeganə müəllifi olub. İlkən öncə Kamran Nezirinin ingilis dilinə tərcümə etdiyi 55 şairin 101 şeirinin yer aldığı "Şəmlər" antologiyasının Londonda təqdimatı keçirilmişdi. Əvvəldən seçilmiş bir-neçə şairin şeirləri oxunmuşdu. İngilislərin seçdiyi müəllif isə Aysel Əlizadə olub. Mən heç cür anlaya bilmirəm, dostluqla, kiminsə qohumudu deye adamdan neçə şair, yaşıçı düzəltmək olar? Necə vəzifə vermək olar? Poeziyası, nərisi, publisistikası rezonans doğuran Aysel Əlizadəyə olmaz? Dünən kitab çap elətdirib özünə şair deyəni ölkəni təmsil etmək üçün hansısa tədbirə necə göndərmək olar? Mənə buna son vermək lazımdır. Bir az da qüruru olan əsl istedadlara dataq olmaq gərkdir. Onlara dataq olmaq Dövləte dataq olmaqdır. Ölkəni onlar daha layiqincə təmsil edər. Yəqin ki, özümüz də nələrsə etməliyik, həmisi susmaq, oturub gözləmək olmaz. Bunu düşünürəm.

- Nəsr, poeziya, bədii tərcümə, eyni zamanda yazardığınız mahni mətnləri sizin bə sahəde ünvanınızdır. Bir yaradıcı şəxs kimi umacığınız varmı və kim-lərdən?

- Hərə bir təşkilat, birlik yaradır, fəxri diplom, medal düzəldir, paylayır. Bunları bilirəm, bildikcə ciliçlaşır her şey, ədəbiyyat da. Uzaq olmağa çalışıram. Üreyim-də sözüm çoxdu. Azca bölgüsəm. Necə, nəyə, kimə vərirlər maraqlı da deyil. Sadəcə daha susmaq da olmur. Ancaq dövlət səviyyəsində layiq olduğunu gözləyə bilərəm. Bu haqda düşünməyə başlamışam. Öz planım var. Olmasa da, eyib etməz. Təsəvvür edirsin, fəxri adı olmayan Kamalə Abiyeva olmaq da maraqlı ve gözəldi. Mənim təltiflərim, diplom və medallarım şeirlərimə yazılın mahnilər, diller əzberi olan sözlərimdi. Qürurumdu.

- Biz adətən çox eşidirik ki, filan məşhur şairin, yaxud yaziçinin, tutalı, 80 illik yubileyi oldu, ədəbiyyatda xidmətlərinə baxmayaq onun yubileyi qeyd olunmadı. Sizin bu məsələyə yanaşmanız necədir? Şair Vaqif İbrahimin 80 illiyi də keçirilmədi...

- Keçirilməlidir. Yaşayanlar öz yubileylərini AYB-nin Natəvan zalında, başqa yerlərdə bacardıqları kimi qeyd edirlər. Dünyasını dəyişənlərin yubileylərini qeyd etmək də gərəkdir. Amma çoxu yada düşmür. Vaqif İbrahimin də 70 il-

liyində "Mən varam" adlı kitabı latinca çap etdirdim, tədbir keçirdim. Bu il 80 illiyi idi. "Vaqif İbrahimin sükutla keçən yubileyi" adlı yazı yazdım, qəzəb ve saytlarda yayılmışdı. Bu qədər bacardım. Ailəsi de haqlı olaraq küsgündü.

- 1988-1998-ci illərdə Qara-bağ hadisələri ədəbi fəaliyyətinizdə durğunluq ya-radıb. Səbəb nə idi?

- Doğrudur. 80-ci illərdə hər adamın sözünə mahni yazılmırıldı. Şairənəse yazıldır. İlk mahnilərimi Nisə Qasimova, Ağadadaş Ağayev, Zümrüd Məmmədova, Aybəniz Həsimova ifa edib. 88-ci il hadisələri başlayanda işbirliyi-miz yarımla qaldı. Son illərdə o mahniləri toplamağa çalışıram. Qızıl fondda Oqtay müəllimin bəstəsində 4-5 mahni var. Başqa mahnilər var. 4 mahnını öz səsində dinləsem də, Emin Sabitoglu ölkədən getdiyi üçün mahniləri təpə bilmirəm. "Azərbaycan" və "Gənclik" nəşriyyatlarında kitabları çapa hazır idi. Rəyələr verilmişdi. Məlum hadisələrdən sonra şeir, kitab, mahni dövrü mənim üçün bitdi elə bil. Ar gəldi, çətin, ağır gəldi. O kitablar da itkin düşdü... Vətən yarası sağalmır ki. Sonra bir-neçə şair dostum, xüsusən Zülfüqar Şahsevenin təkidi ilə "Yağış yağır bu şəhəre" kitabım "Gənclik" nəşriyyatında çap olundu. Mahni da hit oldu. Aygün xanım Səməzdəzə şeirlərimə mahnilər yazdı. Uğur, məşhurluq gəldi. Beləcə yaradıcılıqda yeni dövr başlıdı elə bil. Bunda Aygün xanımı da xüsusi təşəkkür düşür.

- "Məktəb illeri", "Bu dünyani nağıl bilek", "Özün günahkarsan", "Uşaq-lığım", "Bu sevgi", "Bakı haqqında nağılı", "Azərbaycan", "Yada salma özünü" kimi şeirlərinə mahnilər yazılıb və özü də çox populyar mahnilardır. Şeir mətni yazmaq hər şairin işi deyil. Bunlar necə yaranır?

- Bir çox məşhur mahnilər qeyd etmişər. Gənclik illərindən bəstəkarlara müraciət etmək ağlıma gəlmeyib. O vaxt şeirlərimi metbuatdan götürmüştərlər. Aygün xanım da poeziyanı, ədəbiyyatı sevən biridir. Şeirlərimi bəyənirdi, seçdiyi şeirlərə musiqi bəstəledi. Hamisi da möhtəşəm alındı. Sonralar gözel bəstəkarımız Tahir Əkbərələ işbirliyimiz oludı. İndi onun bəstələri olan mahnilərin yeni ifalarda səslənməsinə çalışıraq xanımı Aybənizlə birlikdə. Elçin İmanov, İqbal Ağayev, Gülsən Rafiqqizi, Aydan Əliyeva və başqa bəstəkarlarla da mahnilərimiz var. Son dönlərdə Biki Axundova ile "Qələbedir adın" adlı musiqili tamaşa, Zəfərimizin beşilliyyində Ali Baş Komandana həsr etdiyimiz "Zəfər odası" yaratmışı. Hələ çox möhtəşəm mahnilər var ki, sözləri diller əzberi olacaq. Mahnilərin sevilməsi, uğuru yeni mətnlərin yaranması

na səbəb olur. Necə deyərlər, ilham verir.

- Əlbəttə, hər bir yaradıcı şəxsin şəxsi heyati, ətrafi, dostları, hobbisi və sairə de maraqlıdır. Dostlarınız kim-lərdir? Dost sizin üçün nədir?

- Tebii ki, maraqlıdır. Mənim üçün de maraqlıdır. Dost mənim üçün sevgidir, sədaqətdir, etibar etdiyim insandır. Elə hissələr, elə sözələr var ki, gizlinindir, amma yene de kimesə demek, bölmək istədiklər olur. Bölüşə bildiyin o adam dostundur.

- Şeirləriniz rus, özəkb, türk, ingilis dillərinə tərcümə olunub. Qonaralarala bilmisiniz? Bir də, yeri gelmişkən, Mədəniyyət Nəzirliyinin satın aldığı kitablar içində sizin kitablar da var...

- Təessüf ki, indi qonarar yoxdu. O da sovet dönləmində qaldı. Sözlərinə mahni oxunurdu, şeirlərin, yazın çap olunurdu qonarar alındı. 80-ci illərdə Azərbaycan Tele-Radio şirkətinin əməkdaşı olmuşam, işləmişəm yəni. Maaşından çox qonarar alındı. İndiki çətin vaxtda bu həlli tapmayıb. Olsa, na gözlə! Bu il MN-ə iki kitabımı təqdim etmişdim: Bakı şəhidlərinin xatirəsinə həsr etdiyim "21" esseler və "O adam" şeirlər toplusunu. Birini alıblar. Siyahida adımın önünde 700 AZN məbləği görünen oxucular, bəzə dostlar, söz adamları narahat və narazı olublar. Necəsi zəng edib. Onlara bu müsahibəmizdə bir dəhədirmek istəyim ki, burda qəzəb yoxdu. Sadəcə kitabın sayına və özüm yazdığını qiymətə görə vəsait ödənilər. Kitaba dəha çox qiymət yaza bilərdim ki, buna dürüstlüyüm imkan vermedi. Sadəcə təessüf edirəm ki, Bakının Xəzər rayonu şəhidlərinin xatirəsinə yazdırıbm "21" kitabını almayıblar.

- Sizdən ilin son müsahibəsinə biz götürüb... Yeni il ərəfəsində arzularınız nədir?

- Söhbətimiz Yeni il ərəfəsinə düşdüyün üçün hamını təbrik edirəm... Yeni ildə özümə və hamiya haqsızlıq yaşamamığı arzulayıram. İstedədi, savadı, şəxsiyyəti olanlar əziyyət çəkməsin. Layiq olduqları dəyəri ala bilsinlər. Şəxsiyyətsizlər necə olsa "yasayacaq", hər yerde "görünəcəklər".

Hamiya sülh, rahat, ruzili günlər arzulayıram. Bunun üçün çalışan Prezidentimiz cəhab İlham Əliyevə dövlətinin güclənməsi, dünyada tanınması üçün yürütdüyü xarici siyasetdə uğurlar, sağlamlıq, sebr dileyirəm.

Bu müsahibəyə görə "Bakı Xəbər"ə, onun dəyərlə baş redaktoru Aydin Quliyevə, kollektivini-zə, size təşəkkür edirəm. Sevinc dölu illər yaşayın.

Xalqıma -Yer üzüne xoşbəxt, müharibəsiz günər dileyirəm.

İradə SARIYEVA